

Begrip

moslims

christenen

Nr.57 Nov./Dec.1981
abt.per jaar f 15.-
losse nrs. f 2.50
giro 4300211 t.n.v.
Begrip Cura Migratorum

SEKTEKUNEN IN DE ISLAM

"Begrip"
Luybenstraat 17
5211 BR 's Hertogenbosch
tel.073-145159

Ten geleide

Het woord sekte duidt op een groep mensen die bepaalde afwijkende opvattingen delen en deze nastreven en propageren onder onvoorwaardelijk leiderschap of dwingende spelregels van de groep.

Over het algemeen is de ervaring in de loop der geschiedenis niet positief geweest, en heeft het woord sekte een ongunstige betekenis gekregen.

Als we spreken over sekten in de Westerse landen dan denken we aan allerlei grote of kleine godsdienstige sekten die inspelen op gevoelens van onzekerheid en angst en die onder de dekmantel van religie bevrijding en geborgenheid voorspiegelen. Ze ontstaan maar kunnen ook evengoed verdwijnen met de tijd.

In de islamitische wereld gaat het over godsdienstig-politieke bewegingen die hun oorsprong vinden in de wettigheid van de Staat en het staatsgezag, en gaat terug naar de eerste eeuw van het bestaan van de Islam. Het verschil van opvatting omtrent het leiderschap van de gemeenschap heeft die richtingen steeds verder uiteen gedreven en hun standpunten verhard.

Cheikh Bouamrane, professor aan de Universiteit van Algiers, geeft in ons in dit nummer van Begrip een uiteenzetting van de voornaamste stromingen en sekten in de Islam

de Redactie

(I) Inleidende beschouwing.

Binnen de Islam kan men bezwaarlijk spreken van sekten in de gebruikelijke betekenis van dat woord. Het gaat hier meer om politiek religieuze scholen en richtingen, die geleidelijk aan hun leer hebben uitgewerkt en hun standpunten hebben vastgelegd. De oorsprong van de uiteenlopende zienswijzen tussen die scholen en de orthodoxe (sunnitische) meerderheid gaat terug tot de eerste eeuw van de Islam. Het punt waar alles om draaide was de wettigheid van gezag en staat. De moslim-geleerden noemen dat: "Het vraagstuk van het Imâmaat". Moet de Imâm, het hoofd van de geloofsgemeenschap Oemma in vrij overleg gekozen worden, ofwel is de Imâm de wettige erfgenaam en kan hij het Imâmaat overdragen aan zijn opvolgers?

De politieke geschillen spitsten zich toe onder het bestuur van Othmân, de derde kalief; de moordaanslag op zijn persoon gaf aanleiding tot een burgeroorlog. De familie van Othmân, (beter gezegd de clan Omayyaden) verzetten zich tegen de vierde kalief, Ali Ibn Ali Talib, schoonzoon en neef van de Profeet weliswaar gekozen door de gemeenschap. De Omayyaden, onder leiding van Mu'âwiya gouverneur van Syrië, komen in opstand tegen het gezag van de Kalief onder voorwendsel hun bloedverwant te willen wreken. Na de veldslag bij Siffin (37 H/657 na Christus) en een scheidsrechterlijke beslissing tussen Ali en Mu'âwiya, groeiden de onenigheid en verdeeldheid onder de aanhangers van de Kalief. Een deel van hen kwam zelfs tot de vorming van een afzonderlijke partij, n.l. de Kharidjieten (separalisten), terwijl de anderen de rangen rondom de Kalief Ali aaneensloten, om voor zijn zaak te blijven strijden; het zijn de Shi'ieten (partijgenoten van 'Ali).

Volgens de Kharidjieten had Imâm 'Ali een fout begaan. Reglementair gekozen en gïnstalleerd, had hij die scheidsrechterlijke beslissing niet moeten accepteren. Zij beschouwden die partijgenoten van 'Ali dan ook even schuldig als de Omayyaden. Beiden, zo verklaarde zij, hebben zware zonden begaan en moeten tot de goddelozen gerekend worden. Het is dus een rechtvaardige zaak de strijd aan te binden tegen de partijgenoten van 'Ali als tegen de Omayyaden die onwettig naar de macht grijpen.

Na de slag bij Siffin besloten de Kharidjieten eenstemmig de benoeming van de Imâm 'Ali als onwettig te bestempelen. De taak van Imâm komt volgens hen toe aan degene die zich het meest verdienstelijk heeft gemaakt voor de gelovige gemeenschap, waarbij geen rekening gehouden wordt met zijn afkomst.

Het komt de gemeenschap toe hem te kiezen, na rijp beraad, als ook om hem af te zetten, als hij zich slecht gedraagt. Van erfelijke opvolging kan hier geen sprake zijn. De nakomelingen van de Imâm hebben geen enkel recht van opvolging. Democratische gelijkheid is een fundamenteel gegeven van het Kharidjisme; hieraan houdt men konsekvent vast ondanks dit in de loop der geschiedenis geleid heeft tot nadelige gevolgen.

De Shf'ieten daarentegen zijn van mening, dat de functie van Imâm samenhangt met die van de Profeet en daar een verlengstuk van is. De 'Imâm 'ali is de rechtmatige sovereign en de macht moet in handen van zijn familie blijven. Volgens hen heeft de Profeet zelf hem aangewezen voor die taak. En al degenen die zich verzetten tegen zijn gezag moeten onverbiddeijk bestreden worden. In het verloop van dit artikel zullen wij daar nog nader op terugkomen.

Na de moord op de 'Imâm'Ali zijn er dus drie partijen: Omayyaden - Kharidjieten - Shf'ieten. Maar andere gelovigen willen niets weten van deze burgeroorlog en vragen zich af wie hier wel of niet de schuldige is. Zij geven er de voorkeur aan om zich afzijdig te houden van deze twisten, om zodoende de eenheid van de Islam te bewaren. Het merendeel neemt aan dat de Imâm gekozen wordt door de geloofsgemeenschap ook al behoort hij niet tot de familie van de Profeet. Er wordt van hem geëist dat hij de geloofsgemeenschap beschermt en de godsdienstvoorschriften overal doet toepassen. Als hij daaraan niet voldoet, heeft men het recht zich tegen hem te verzetten en hem af te zetten. Maar tot dat uiterste behoort men slechts in uitzonderlijke gevallen zijn toevlucht te nemen.

Kan men nu de Kharidjieten en de Shf'ieten kwalificeren als sekten? Daarover lopen de meningen zeer uiteen. Onder hen vindt men extreme groepen die bewust afwijken van de orthodoxie, maar de meesten blijven toch trouw aan de essentiële dogma's van de Islam, hoewel ze van mening blijven verschillen over het imâmaat en de rechtmatige Imâm. Men kan hen dus niet stellen dat zij "en bloc" uitgesloten zijn van de geloofsgemeenschap.

De Islam is meestal verdraagzamer op dat punt dan andere godsdiensten. Van excommunicatie (tackir) is slechts sprake in heel concrete gevallen; daar komen wij later nog op terug. Maar het voorafgaande stelde ons in staat, de problemen van de verscheidenheid in de Islam te plaatsen; verscheidenheid, veelal met politieke oorsprong.

In de loop van de tijd zijn daar drie geestelijke stromingen uit voortgekomen die in belangrijke mate toonaangevend zijn in de Islam: Kharidjieten, Shf'ieten en Soefi's.

(II) De Kharidjieten of de puriteinen van de Islam.

De Kharidjieten veroordelen zowel de Omayyaden als de Shf'ieten. Zo b.v. Bāghdādī (Farg, pg. 90-91):

" De Omayyaden vertegenwoordigen een in dwaling verzonken sekte..... Zij blijven steken in verdachtmakingen, oordelen volgens hun hartstochten, doden in vlaag van woede, grijpen naar ongeoorloofde hulpmiddelen..... de Shf'ieten verwijten de zonden die zij zelf bedrijven aan anderen...."

Zo ook Jurjānī (Sharh, pg. 225)

" Terecht moet men de strijd aanbinden tegen wie van de rechte weg zijn afgeweken. Het is geoorloofd beslag te leggen op hun eigendommen en hun vrouwen en kinderen gevangen te nemen.

Kinderen van deze ongelovigen zijn in goed en kwaad verbonden met hun ouders en verdienen dezelfde straf, doordat zij noodzakelijkerwijze delen in hun misstappen...."

Deze kinderen kunnen dan ook niet op moslim-kerkhoven begraven worden. Een extremistische richting onder de Kharidjieten (Azragieten) gaat nog verder. Volgens hen is het geoorloofd om de kinderen en de vrouwen van hun vijanden te doden. Zij zijn immers niet alleen goddelozen, maar ook

veel godendienaars. Daarbij baseren zij zich (zoals b.v. Ibn Hazm, in Fisal, deel IV, pg. 73) op een tekst van de Koran (71,26-27): "Indien gij hen overlaat zullen zij Uw dienaren in dwaling brengen en niets anders voortbrengen dan heiligschenners en ongelovigen." (vert. Kramers)

Deze extremisten veroordelen zelfs hun eigen partijgenoten als deze weigeren aan hun zijde te strijden. En om de aarzelende op de proef te stellen, krijgen deze de opdracht een gevangen genomen tegenstander of zijn kinderen te doden.

Een dergelijk standpunt wordt door de Islamitische traditie veroordeeld. Het geciteerde Koran-vers betreft het volk van Noë en niet onverschillig welke ongelovige. Collectieve schuld strookt niet met Gods wijsheid. De gematigde Kharidjieten (Ibâdieten) wijzen dan ook deze excessen af. Vrouwen en kinderen dienen volgens hen gespaard te blijven. Zij denken er niet aan om hun tegenstanders gelijk te stellen met veel-godendienaars en maken duidelijk onderscheid tussen de gelovige, de veelgodendenaar en de ongelovige. Een gelovige die fout zit, verliest niet al zijn rechten binnen de gemeenschap, maar hij kan geen aanspraak maken op de functie van 'Imâm.

Reeds in het eerste begin komen de Kharidjieten dan ook in botsing met de gevestigde macht. In Irak worden zij na verscheidene veldslagen door de Imâm'Alf verslagen, maar hun actie gaat door. Na de dood van Alf werden zij door de Omayyaden meerdere malen onderdrukt, waarbij de Kharidjieten, ten koste van vreselijk lijden, blijk gaven van een buitengewone standvastigheid.

In de geschiedenis en de literatuur van de Islam wordt melding van een groot aantal martelaren onder hen. Zoals o.a. Ibn al Arzag, Mir-dâs, Qatârî en vele anderen. ✓ gemaakt

Zelfs tegenstanders, zoals de bekende auteur Jâhiz (Hasâ'il pg.154) prijzen hen terecht. Maar door hun onverzoenlijke houding stoten zij toch een groot deel van de gelovigen af.

Een voorbeeld van hun harde standpunt: alle zonden zijn gelijk, zware zowel als lichte. Wie slechts een graankorrel of een bos stro steelt, is even schuldig als hij die zich vergrijpt aan het bezit van weduwen en wezen.

De orthodoxe Islam maakt echter wel degelijk onderscheid tussen grotere en kleinere zonden. Alleen de eerste hebben wettelijke straffen als gevolg, terwijl de laatste vergeven kunnen worden. De eerste "Gezellen van de Profeet" en hun opvolgers verklaren eenstemmig dat de zondaar niet ontfermd mag worden; niet belet mag worden te huwen met een gelovige, en op een islamitisch kerkhof begraven mag worden. De Profeet brengt duidelijk dezelfde mening naar voren. Toen men hem vroeg met het oog op onrechtvaardige mensen: "zijn dat moslims?", antwoordde hij: "Als ze dat waren, zouden wij ze niet bestreden hebben; zij waren onze broeders maar zijn onrechtvaardig geweest tegenover ons." ('Abdal-Jabbâr; Sharh, pg. 712-713). En volgens de Koran verwijderen de grote zonden van God, maar men kan ze vermijden: "Als gij de zware zonden vermijdt, zullen wij uw slechte daden uitwissen." (Kor. 4,31) "Uw Heer schenkt rijkelijk vergeving aan wie zware zonden en schanddadens vermijden en aan wie lichte fouten begaan." (Kor. 53,32)

(III) De Shi'ieten of aanhangers van de wettige opvolger (Alf)

Bij de Shi'ieten zijn twee hoofdrichtingen te onderscheiden: de gematigde en de radikale. Elk van die twee omvat weer andere min of meer

voornamen groepen. De gematigde Shi'ieten hebben de overhand en vormen twee groeperingen: de Imâmiëten en de Zaydiëten. Maar over het wettig gezag van de Imâm 'Alî zijn zij eensgezind. Als ook over het feit dat deze de scheidrechterlijke beslissing van Siffin heeft aanvaard, omdat zijn partijgenoten hierom gevraagd hadden. Hij is een van de eersten die zich aansloot bij de Profeet en onderscheidde zich door zijn vroomheid, zijn wetenschappelijke vorming en zijn roemrijke daden. Allen die zijn gezag betwisten of zijn nakomelingen vervolgen, zijn de vijanden van de Islâm. De Omayyaden zijn rechtverkaracters. Waar de Shi'ieten tot op de dag van vandaag het meest schande van spreken is Yazîd, een van de Omayyadenvorsten, die Husayn, de tweede zoon van Alî ter dood liet brengen.

1. De Imâmiëten

Deze maken op het ogenblik de grootste groep uit onder de Shi'ieten. Hun leer is in twee of drie punten samen te vatten. Voor hen zijn er maar twaalf Imâm's, vandaar hun benaming van "twaalfers". Alle Imâm's stammen af van Imâm 'Alî. Zij worden aangewezen krachtens een bepaalde tekst of door een andere imâm.

Zij bekleden hun taak als erfgenamen van de Profeet, en daarmee de eigenschap onberispelijke en onfeilbare leider te zijn. Hun zending bestaat hierin: gerechtigheid te doen heersen op aarde, en de gemeenschap besturen overeenkomstig de godsdienstige voorschriften. Nieuwe volgelingen worden niet alleen onder de Arabieren gezocht, maar ook onder de Iraniers. Onder hen telt men hun grote leraren: Djafar as-Sâdig, 6e Imâm (gestorven 765 na Chr.) en de Sheikhal-Mufid (gestorven 1023 na Chr.), de auteur van de geschiedenis van de twaalf Imâm's, en die ook de leer van de Imâmiëten heeft vastgelegd. Aanvankelijk waren zij bondgenoten van de Abbassiden, maar hebben zich later afgescheiden, om voor eigen rekening strijd te gaan voeren. In Bagdad is hun invloed zeer groot en op het ogenblik is het Shi'isme de officiële godsdienst van Iran.

2. De Zaydiëten

De tweede groep van de gematigde Shi'ieten vormen de Zaydiëten. Hun leider is Zayd Ibn 'Alî (gestorven 740 na Chr.). Volgens hen zijn de drie wettige Imâm's: Alî en zijn twee zonen, Hasan en Husayn. De andere Imâm's kwamen slechts aan de macht door verkiezingspropaganda en opstand tegen het gevestigde gezag. Zij erkennen het wettig gezag van de twee eerste kaliefen: Abû Bakr en Umar.

Een poging tot machtsovername werd snel verijdeld. Zij moesten naar Yemen vluchten waar zij een staat vestigden. Deze houdt meerdere eeuwen stand tot aan de revolutie van 1952.

3. De Ismâ'eliers

Deze vormen de hoofdmoot onder de radicale groeperingen. Hun oorsprong gaat terug tot Ismâ'il, de zevende Imâm. Hun leer ligt vervat in het encyclopedische werk van een geheime sociëteit, gesticht te Basra in beneden-Irak met de naam van "Ikhvân as-Safâ", d.w.z. "Broeders van de zuiverheid".

Het verschil met de Imâmiëten is dat zij Imâm 'Alî praktisch vergoddelijken en weigeren om ook de "rechtgeleide kaliefen" te erkennen. Hun leer staat sterk onder invloed van het neo-platonisme en wijkt af van de islamitische meerderheid. Hun staatsvorm is gebaseerd op de hiërarchie en inwijding.

De wereldgeschiedenis kent volgens hen zeven afgesloten perioden, waarin telkens een Imâm een Profeet opvolgt. Hun beweging (alleen aan ingewijden bekend) wordt verspreid door propagandisten met als taak de volksopstanden voor te bereiden. Maar over de wijze van de machtsovername lopen hun meningen uiteen. Er zijn hier dan ook weer verschillende partijen, waarvan de meest bekende, de Fatimieden en de Qarmaten. Eerstgenoemden stichtten een staat in de Maghreb, na de Khâridjieten te hebben uitgeschakeld, en maken zich meester van Egypte, waar zij de stad Caïro stichtten. (10e eeuw)

De Qarmaten stichtten een onafhankelijke staat te Bahrayn; zij werven hun aanhangers vooral onder de armen en beloven sociale gerechtigheid. Zij hebben grote delen van Irak en Syrië verwoest en deden een aanval op Mekka, waar zij zich meester maakten van "de zwarte steen", die enkele jaren later weer werd teruggegeven.

Al deze groepen wijken af van de beginselen van de Islam en sluiten zichzelf zodoende uit van de geloofsgemeenschap. Hun terroristische activiteit dwingt het gezag om hen krachtig aan te pakken. En zo zijn de Fatimieden en de Qarmaten, na een korte bloeiperiode, door de Soenietische moslims in Egypte uitgeschakeld, zoals ook in het Oosten. (13e eeuw) Door hun geheimzinnigheid en gewelddadig optreden hebben zij de massa van de gelovigen van zich vervreemd. Er bestaan nog enkele lokale minderheden die zich op hen beroepen. Zo treft men in het Oosten nog de Noesayris en de Druzen aan, aanhangers van de fâtimieden-vorst al-Hâkim, maar hun opvattingen wijken sterk af van de Islam-leer.

(IV) De Soefies of Mystieken

De eerste Moslims leiden een ascetisch bestaan, naar het voorbeeld van de Profeet Mohammed en zijn Gezellen, die hun tijd verdeelden tussen handenarbeid en overweging, zoals de Kaliefen Abû Bakr, 'Umar, Othmân 'ali en meerdere anderen.

Deze traditie bleef in ere bij allen die de Islam tot levensregel namen (Al Ibn Khaldûn, Mugaddimâ hfd.VI, sect II)

Vanaf de 2e eeuw van de Hidjra, (VIIIe eeuw na Chr.) begint de smaak voor luxe en politieke ambities zich te verspreiden naarmate de Islam zich verbreidde en in contact komt met andere culturen.

De Soefi-beweging ontstaat als reactie op de verslapping van de zeden in bepaalde kringen. Toen namen de asceten de naam "Soefis" aan (mystieken), vanwege hun wollen kleding dat zij droegen (Soef) en gingen zich onderscheiden van anderen door hun eigen levensstijl.

Om enig idee te hebben van hun leer citeren wij hier een klassieke soefi Mohâsibi (gestorven 848 na Chr.). Hij waarschuwt voor een al te rationele benadering van de Koran-teksten. Hij stelt een methode voor die meer op de ingewijden is afgestemd. Volgens hem heeft elk Koran-vers een dubbel aspect: een schijnbare betekenis (zâhir) en een verborgen betekenis (bâtin). Dit moge blijken uit een van zijn uitspraken: "Onder de geleerden zijn er verscheidenen afgedwaald van de goede weg, en zij brengen ook de anderen in dwaling. Toch zijn hun dwalingen moeilijk te ontmaskeren vanwege hun geraffineerde betogen." (Abd al-Halîm Mahmûd, Mohâsibi pg.69). Dat de goede daden Gods werk zijn, verklaart hij als volgt: "Kennis is als de regen die uit de hemel valt als zoet en zuiver water; de bomen nemen het op en zetten het om, iedere boom volgens zijn aard. Zijn het bittere bomen, dan neemt hun bitterheid toe; zijn het zoete bomen, dan neemt de zoetheid toe. En dat geldt ook voor de kennis die de mens in zich opneemt, want zij zetten die kennis om, over-

eenkomstig hun persoonlijke aard. 'Abd al-Halim Mahmûd, l.c. pg.188). Hun tegenstanders beschuldigen hen onechte "hadîths" te verspreiden om hun theoriën te rechtvaardigen. (hadîths zijn uitspraken van de Profeet)

De islamgeleerden staan wantrouwig tegenover deze nieuwe leer, totdat Ghâzâlî (gestorven 1111 na Chr.) haar een plaats weet te geven in de orthodoxe leer. In zijn boek Ihyâ'ulûm ad-Dîn (herleving van de godsdienstwetenschappen) zet hij de regels van de godsvrucht uiteen, wijst de te volgen weg, neemt de gedragslijn van de Soefi's onder de loep en verklaart de uitdrukkingen die zij gebruiken, waarvan zij zich bedienen. De grote mystieken komen alle voorschriften van de Islam na, leggen zich toe op scrupuleuze vroomheid, beoefenen het gewetensonderzoek en verwaarlozen géen enkele plicht.

Het Soefisme is derhalve een geheel van regels die bepalen wat hoort bij een mystieke leefwijze. Zij geven de weg aan naar een progressieve ascese met vastgestelde etappes die met een eigen woordgebruik aangeduid worden. De Soefi-initiatie eist speciale training en de ascetische opgang kent meerdere graden, die de debutant moet doorlopen. Hij zondert zich af in volstrekte eenzaamheid en herhaalt voortdurend bepaalde uitdrukkingen (dhikr) uit de Koran of uitspraken van de Profeet (Hadîth). De bedoeling hiervan is zich te onttrekken aan uitwendige indrukken en zich innerlijk te concentreren op de geestestoestanden, die hem tot God kunnen voeren.

De voornaamste vertegenwoordigers van deze mystiek zijn: Al-Harawî, Ibn'Arabi en Ibn al-Faridh. Hun meesters putten hun inspiratie uit het neo-platonisme, het Boeddhisme en de ismaëlische Shî'ieten. De Soefi-woordschat is verrijkt met nieuwe uitdrukkingen zoals "de pool" (Quth) of hoogste leider, die bij zijn dood zijn macht overdraagt aan een opvolger. De Soefies zijn van mening dat zij door persoonlijke inspanning tot vereniging met God kunnen komen, zonder beroep te doen op de godsdienstige voorschriften, getuige o.a. de bekende Hallâdj (gestorven 922 na Christus), die schrijft: "Ik ben Degene geworden die ik liefheb en Degene die ik liefheb ben ik geworden. Wij zijn twee samengesmolten geesten in één lichaam (Duvân al'al-Hallâdj; vert. van L.Massignon pg. 92, no.54). Hallâdj werd veroordeeld en terechtgesteld te Bagdad.

(V) Nieuwe en traditionele sekten

De nieuwe sekten:

1. De volgelingen van de Bâb

De stichter is Sayyid'Alî Mohammad (gestorven in 1850), geboortig uit Shirâz in Iran. Hij wordt de Bâb (poort) genoemd, d.w.z. de spreekbuis van de Imâm Mahdî, wiens wederkomst men verwacht. Hij werd veroordeeld, gearresteerd en ter dood gebracht in Teheran. Zijn leer vindt men terug in een van zijn werken, de Bayân, de klaarheid. Het werkelijk reële bevindt zich tussen God, onbereikbaar voor onze menselijke kennis, en de materie bestemd tot vernietiging. De Profeet en de Imâms geven het geloof door met woorden, uitgedrukt in letters en getallen. De oude wet is afgeschaft en de wereld moet herboren worden in de vorm van een kringloop. De nieuwe wet wijkt af van de Islam en vervormt daarvan verschillende dogma's.

2. De Bahâ 'i'yya

Dit zijn de volgelingen van Mirza Husayn 'Alf, bijgenaamd Bahâ-Allah of "Gods Heerlijkheid" en eveneens afkomstig uit Iran. Aanvankelijk leerling van de Bâb, breekt hij daarmee om een eigen sekte op te richten. Hij zocht een veilig onderkomen, eerst in Irak en later in Syrië. Zijn ideeën vindt men terug in het boek Kitâb al-agdâs (1871-1874). Na zijn dood op het vroegere Cyprus volgt zijn zoon 'Abdal al-Bahâ, (gestorven 1921) hem op, die een bezoek brengt aan verschillende Moslim-landen in Europa en in Amerika. Volgens zijn leer zijn de Profeten en de Imâms de tussenpersonen tussen God en de wereld. Ook stelt deze leer zich voor om leiding te geven aan het individu, zowel als aan de samenleving en de Staat. (cf. J.E.Esselmont, Bahâ'ullah en het nieuwe tijdperk, 3e uitg.) Zij plaatst verder alle godsdiensten op een zelfde niveau, predikt een universeel pacifisme en geeft verschillende verplichtingen prijs, die de Islam voorschrijft. Deze leer wordt zowel door de Shi'ieten als door de Soenieten verworpen. Zij telt enkele verspreide groepen in Iran, Europa en Amerika.

De traditionele sekten vandaag.

- De Shi'ietische imâmieten tellen in Iran over de 30 miljoen volgelingen. Zij staan open voor de grote filosofische, politieke en economische stromingen van de moderne wereld, in navolging van Djamâl ad-Din al-Afghâni (gestorven in 1897) en houden vast aan de shi'ietische traditie van verzet tegen een willekeurige macht. Zij zorgen voor een volwaardig godsdienstonderricht door middel van een groot aantal moskeën en scholen.

Hun wetgeleerden leiden een ascetisch leven en doen alles om de armoede van de kleine man te verlichten. Hun invloed is zeer groot; de recente gebeurtenissen in Iran en hun verzet tegen de gevestigde macht zijn daarvan een duidelijk bewijs. Jaarlijks vieren de Shi'ieten in Iran en elders de marteldood van Husayn (te Karbala, in 680) op de 10e van de eerste maand van het hidsjra-jaar. Dat is de shi'ietische rouw van de Ashûrâ, met openbare gebedstonden en volksoptochten met zelfkastijdingen. Andere heilige plaatsen zijn voor hen Najaf in Irak, en Qom en Mashad in Iran. Buiten Iran -waar zij de meerderheid uitmaken- vertegenwoordigen zij slechts min of meer belangrijke minderheden, vooral in Pakistan, Indië, Irak, Afghanistan, Syrië, Libanon, Turkije en in de Sovjet-unie. Men schat het totaal aantal van deze minderheden op ongeveer 50 miljoen.

- De gematigde Kharidjieten (de Ibâdieten) vormen een staat in Umân en leven in kleine groepen in Lybië, op Djerba (Tunesië) en in de M'zâb (Algerije). Zij staan over het algemeen bekend om hun vroomheid en hun gemeenschapszin, blijven trouw aan hun oorspronkelijke leer, terwijl zij toch ruimte laten voor de eisen van de moderne tijd. Zij beschikken over talrijke Moskeën, scholen en instituten en tellen ongeveer 3 miljoen volgelingen.

- Soefis (mystieken) daarentegen treft men in alle geestelijke gemeenschappen aan, zoals onder de Soenieten (orthodoxen), de Shi'ieten en Kharidjieten, met uiteenlopende schakeringen; men treft Soefis aan die actief deelnemen aan vormen van ascese en anderen leiden een beschouwend leven. Men vindt ze zowel in Azië als in Afrika, waar zij mystieke broederschappen vormen die in meer of mindere mate een rol spelen op maatschappelijk en politiek gebied.

Samengevat kan men zeggen: ondanks hun uiteenlopende opvattingen over het Imâmaat en over andere zaken die minder gevoelig liggen, blijven de traditionele sekten verbonden met de Islamitische gemeenschap en aanvaarden zij de grond-dogma's van de Islam. Sinds een eeuw proberen verschillende geleerden de standpunten nader tot elkaar te brengen, bij gelegenheid van de jaarlijkse bedevaart naar Mekka, of bij congressen of conferenties. Zij respecteren daarbij leerstellige en politieke verschilpunten, maar trachten gezamenlijk te overleggen over de hoofdproblemen, die de hele moslim-wereld en haar toekomst aangaan.

Chaikh Bouamrane
professeur à l'université
d'Alger
Januari 1979
vertaald uit "secomprender" 15 juli 1981